

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 10Co/846/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5113205898
Dátum vydania rozhodnutia: 27. 08. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Róbert Urban
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2015:5113205898.1

Uznesenie

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v právnej veci navrhovateľa A. K., nar. XX.X.XXXX, trvale bytom H., E. XX, právne zastúpeného advokátkou JUDr. Annou Šeligovou, so sídlom T., E. L. XXX/X/X, proti odporcovi Slovenská republika, za ktorú koná Ministerstvo spravodlivosti SR, so sídlom Bratislava, Župné nám. 13, o náhradu škody vo výške 16.000 eur s príslušenstvom, na základe odvolania odporcu proti rozsudku Okresného súdu Žilina č. k. 18C/61/2013-143 zo dňa 25.9.2014 takto

rozhodol:

Rozsudok okresného súdu vo výroku o uložení povinnosti odporcovi zaplatiť navrhovateľovi sumu 16.000 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 9,75 % ročne z tejto sumy od 22.2.2013 až do zaplataenia a vo výrokoch o náhrade trov konania zrušuje a vec mu v rozsahu zrušenia vracia na ďalšie konanie.

Rozsudok okresného súdu zostáva nedotknutý vo výroku o zamietnutí návrhu v časti úrokov z omeškania vo výške 9,75% ročne zo sumy 16.000 eur od 15.2.2013 do 21.2.2013.

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom okresný súd uložil odporcovi povinnosť zaplatiť navrhovateľovi sumu 16.000 eur spolu s úrokom z omeškania 9,75% ročne z danej sumy od 22.2.2013 až do zaplataenia. Vychádzal z toho, že navrhovateľ v trestnom konaní vedenom proti nemu (v štádiu konania pred súdom, sp. zn. Krajského súdu v Žiline 4T/22/2002) bol oslobodený spod obžaloby. Podľa ustálenej judikatúry sa oslobodením spod obžaloby predchádzajúce rozhodnutia, a to aj rozhodnutia o väzbe (napriek tomu, že pri ich vydaní postupoval súd v zmysle Trestného poriadku) stávajú nezákonnými.

Následne okresný súd skúmal, či navrhovateľ svojim konaním, resp. nekonaním si zaviniť vzatie do väzby. Za nepochybné považoval, že navrhovateľ sa v danom čase zdržiaval mimo územia SR; predovšetkým v Taliansku, kde bol prihlásený aj k pobytu, ale nie z dôvodu, že by sa skrýval, či vyhýbal trestnému stíhaniu. Naopak, chodieval dokonca tlmočiť v iných trestných veciach na územie Slovenskej republiky. Navrhovateľ v zahraničí žil a pracoval od októbra 1995, t.j. už niekoľko rokov pred začatím trestného stíhania (obvinenie vznesené v roku 1998). Okresný súd za „pozoruhodné“ označil, že navrhovateľ voľne prechádzal z Talianska cez hraničné priechody bez toho, aby ho zadržali a bol tlmočiť na policajnom orgáne, pričom nikým nebol zadržaný, či upozornený, že je na neho vydaný príkaz na zatknutie. Zároveň v neskoršom štádiu - po prepustení z väzby - sa dostavoval na všetky úkony trestného konania riadne a včas; ani raz nedošlo k nejakému ospravedlneniu, neúčasti a pod., či zmareniu úkonov na jeho strane. Okresný súd teda uzavrel, že navrhovateľ si sám vzatie do väzby nezavinil a dodal, že nárok na odškodnenie sa priznáva, aj keď rozhodnutie o väzbe bolo zákonné, ak bol obvinený neskôr spod obžaloby oslobodený (I.ÚS 444/2012; R116/1999).

Po citáciách časti odôvodnenia rozhodnutí Najvyššieho súdu SR v iných veciach, okresný súd posúdil nárok navrhovateľa na nemajetkovú ujmu ako opodstatnený. Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len Dohovor) totiž v článku 5 umožňuje odškodnenie aj formou nemajetkovej ujmy, pričom z dotknutých rozhodnutí napr. vyplýva, že jeho aplikácia má prednosť pred vnútroštátnou úpravou (R 13/2009). Pri určení výšky nemajetkovej ujmy okresný súd vychádzal z ustanovení aktuálne

účinného zákona č. 514/2003 Z.z. (§17 ods. 4). Následne s poukazom na trvanie väzby navrhovateľa v rokoch 1999 až 2003 ustálil výšku nemajetkovej ujmy v sume 16.007 eur; s prihliadnutím na rozsah nároku uplatnený navrhovateľom v sume 16.000 eur. Predmetný postup považoval okresný súd za objektívny a primeraný.

Zdôraznil, že navrhovateľ bol vo väzbe 1271 dní, t.j. cca 3,5 roka. Na jeden deň väzby tak pripadá suma približne 12 eur. Navrhovateľ bol pritom obmedzený v jeho osobnej slobode, nemohol zarábať, podnikáť, venovať sa rodine, podieľať sa na životnej úrovni, hoci stále nebol odsúdený, naopak musel strieť život v cele s rôznymi osobami, v jednej miestnosti jesť, spať, vykonávať potrebu, dodržiavať režim vstávania, zhasnutia svetla a pod. Okresný súd doplnil - s odkazom na rozhodnutie I. ÚS 554/04 z 31.5.2005 - že, ak má byť jednotlivец povinný sa podrobiť obmedzeniu osobnej slobody, musí v právnom štáte existovať garancia, že v prípade preukázania, že trestnú činnosť nespáchal, dostane sa mu odškodnenia za všetky úkony, ktorým bol zo strany štátu podrobený. Zároveň vykonaním väzby došlo u navrhovateľa k jeho odčleneniu od najbližšieho okolia, ktorá skutočnosť neodvratne zasiahla do jeho súkromného a rodinného i spoločenského života. Navrhovateľ v čase nástupu do väzby mal 29 rokov, rôzne pracovné ponuky a výkonom väzby stratil čas aj na odborný rast.

Okresný súd uzavrel, že podľa článku 5 ods. 5 Dohovoru sa odškodňuje nemateriálna škoda, aj keď rozhodnutie o väzbe bolo zákonné, ak bol obvinený oslobodený spod obžaloby. Vzhľadom na omeškanie odporcu priznal navrhovateľovi i úrok z omeškania od 22.2.2013, t.j. od negatívneho vybavenia žiadosti o predbežné prerokovanie. Vo zvyšnej časti nároku na úrok z omeškania - od 15.2. do 21.2.2013 - návrh zamietol. O trovách konania okresný súd rozhodol tak, že odporcovi nepriznal ich náhradu v časti zastavenia konania o zaplatenie 1.484.000 eur s príslušenstvom a súčasne mu uložil povinnosť nahradiť navrhovateľovi trovy konania v celkovej výške 1.333,06 eur, ktorú výšku konkrétne zdôvodnil.

Proti tomuto rozsudku v zákonom stanovenej lehote podal odvolanie odporca, ktorý sa alternatívne domáhal jeho zmeny tak, že návrh bude zamietnutý, alebo jeho zrušenia a vrátenia veci na ďalšie konanie. Poukazoval na nesprávne označovanie odporcu okresným súdom, keď tento je raz označený ako Slovenská republika a inokedy ako Ministerstvo spravodlivosti SR. Pokiaľ v predvolaniach na termín pojednávania (vrátane pojednávania, na ktorom bolo vyhlásené uznesenie o skončení dokazovania) bolo za odporcu označené ministerstvo, potom došlo vo vzťahu k odporcovi (Slovenská republika) k odňatiu možnosti konať pred súdom. Odvolateľ namietal nedostatočné odôvodnenie napadnutého rozhodnutia; osobitne vo vzťahu k náhrade nemajetkovej ujmy 16.000 eur. Tvrdil, že navrhovateľ nepreukázal poškodenie jeho povesti a za ujmu označil len to, čo vyplýva zo samotnej povahy väzby a k čomu dochádza u každej väzobne stíhanej osoby. Odporca za nesprávny považoval právny názor o oprávnení navrhovateľa uplatňovať si náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch len z titulu vykonania (na ňom) väzby.

V danej spojitosti zdôrazňoval, že zákon č. 58/1969 Zb. neumožňuje priznanie nemajetkovej ujmy v peniazoch. Zároveň mal za to, že nárok na nemajetkovú ujmu neobstojí ani podľa článku 5 ods. 5 Dohovoru, ktorý stanovuje pre jeho priznanie odlišné podmienky. Rozhodnutie o väzbe navrhovateľa bolo pritom v čase uskutočnenia zásahu (pozbavenia osobnej slobody) zákonné, čo potvrdil i odvolací súd konajúci v trestnej veci. Podľa odvolateľa je nesprávnym tiež spôsob ustálenia výšky nemajetkovej ujmy, keď okresný súd vychádza z právne neúčinného ustanovenia § 17 ods. 4 zák. č. 514/2003 Z.z.; stanovenie výšky náhrady je tak vykonané bez opory v právnom predpise. Za nesprávne považoval odporca i určenie omeškania, keď tvrdil, že k splatnosti pohľadávky z titulu náhrady škody dochádza až rozhodnutím súdu vo veci samej.

Napokon odporca namietal i výrok o trovách konania, lebo je nepochybné, že navrhovateľ späťvzatím návrhu v časti o zaplatenie 1.484.000 eur s príslušenstvom zavinil zastavenie konania a je preto povinný protistrane uhradiť jej trovy. Okresný súd však náhradu trov konania odporcovi nepriznal pre ich nevyčíslenie, pričom odvolateľovi ani neposkytol lehotu na vykonanie dotknutého vyčíslenia.

Navrhovateľ žiadal rozsudok okresného súdu potvrdiť. Za účelový považoval argument týkajúci sa údajného odňatia práva konať pred súdom z titulu tvrdenej nepresnosti v označovaní odporcu. Navrhovateľ zdôraznil, že odporca zaujíma absolútne nekritické stanovisko k odškodneniu, hoci jeho zodpovednosť je „zo zákona objektívna“. Zároveň nedôvodne zľahčuje a spochybňuje postavenie poškodeného navrhovateľa, ktorý bol 3,5 roka nevinne väznený. Pred začatím trestného stíhania pritom žil v zahraničí, učil sa cudzie jazyky, pôsobil ako tlmočník, mal priateľku a (celkovo) „pred sebou slušnú budúcnosť“; po vzatí do väzby „z toho nezostalo nič“. Navrhovateľ dodal, že sa domáha odškodnenia v minimálnej výške.

Krajský súd ako súd odvolací, vec preskúmal v rozsahu vymedzenom ustanovením § 212 ods. 1 O.s.p. (z toho titulu nedotknutým zostal rozsudok okresného súdu vo výroku o zamietnutí návrhu v časti úrokov z omeškania v období od 15.2.2013 do 21.2.2013) a bez nariadenia pojednávania (§ 214 ods. 2 O.s.p.) v preskúmvanej časti napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie podľa § 221 ods. 1, písm. f/, h/, ods. 2 O.s.p.

Neoddeliteľnou súčasťou základného práva na spravodlivý súdny proces, resp. ústavného práva na súdnu a inú právnu ochranu je právo na (riadne) odôvodnenie súdneho rozhodnutia. To znamená na náležité zodpovedanie a vysvetlenie všetkých rozhodných otázok v konkrétnej prejednávanej veci. Uvedenej požiadavke zodpovedá len také odôvodnenie, z ktorého sú jednotlivé východiská, úvahy a závery konajúceho súdu dostatočne jasné. Naopak, nerešpektujúcim atribúty preskúmateľného rozhodnutia je také odôvodnenie, ktoré si vyžaduje nielen opakované oboznamovanie sa s textom rozhodnutia, ale doslovne analýzu jeho obsahu.

Napadnutý rozsudok v nemalej miere (minimálne) vykazuje takéto atribúty. S určitým zjednodušením (až zveličením), ale vyjadrujúcim podstatu rozoberanej otázky, možno uviesť, že ani odvolací súd pri (vyššie vymedzenom) popisovaní dôvodov posudzovaného rozsudku si nie je úplne istý, či náležite vystihol nosné konštatovania (skutkové i právne) okresného súdu.

Určitá nekoncentrovanosť pri písomnom vyhotovení rozhodnutia je zrejmá aj z viacerých nepresností, resp. chýb v písaní. Vo výroku pri vymedzení úroku z omeškania je uvedená suma 16.0000 eur (namiesto 16.000 eur), či pri vymedzení neakceptovaného /zamietnutého obdobia omeškania dátum 15.02.20103 (namiesto 15.02.2013). Podobne v odôvodnení na viacerých miestach je uvádzaný nesprávny dátum jednotlivých skutočností/ rozhodnutí - napr. uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2To/8/2003 je z roku 2003 a nie z roku 2013 (strana 5 rozsudku, druhý odsek), či trestné stíhanie navrhovateľa nezačalo 24.03.2000 (strana 8 rozsudku, druhý odsek).

Nedostatkom odôvodnenia je aj spôsob citácie z iných súdnych rozhodnutí; nielenže nie je náležite oddelený ich obsah od obsahu rozhodnutia v prejednávanej veci, ale predovšetkým nie je bližšie ozrejmený ich význam pre tú-ktorú posudzovanú čiastkovú otázku súdeného prípadu. Obdobne niektoré už vyslovené úvahy, či závery sú okresným súdom opakovane konštatované, ale nie ako argument na „protinázor“, či zdôraznenie významu jeho určitého stanoviska; v podstate ide iba o prepis inými slovami/ formuláciami už skôr vysloveného.

Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia sa javí, že otázku, či má navrhovateľ právo na náhradu škody, osobitne či si navrhovateľ väzbu sám nezavinil, okresný súd posudzoval podľa ustanovenia § 5 zákona č. 58/1969 Zb. (v spojení s ustálenou judikatúrou); možnosť priznať nemajetkovú ujmu vyhodnotil prioritne podľa článku 5 ods. 5 Dohovoru a jej výšku odvodil podľa § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z.z. Bez ohľadu na to, či skutočne okresný súd postupoval podľa uvedených krokov, je nevyhnutné, aby v novom rozhodnutí (popri rešpektovaní ostatných intencií odvolacieho súdu v otázke odôvodnenia súdneho rozhodnutia) presne vymedzil právny základ posúdenia jednotlivých dielčích otázok, následne zadefinoval podmienky pre jeho aplikáciu a konštatoval, či v konkrétnostiach súdnej veci sú, resp. nie sú (a prečo konkrétne) predmetné podmienky splnené.

Napadnutý rozsudok popísanú požiadavku štruktúry odôvodnenia právne zložitejšieho prípadu (medzi ktoré súdená vec patrí) nespĺňa, z ktorého dôvodu aktuálne neposkytuje dostatok konkrétnych informácií pre náležitý vecný prieskum odvolacím súdom. Hoci krajský súd v rámci doteraz uvedeného poukazuje predovšetkým na nedostatky odôvodnenia napadnutého rozhodnutia (vzhľadom na jeho zrušenie), je namieste tiež konštatovať, že viaceré čiastkové úvahy a závery okresného súdu majú svoj racionálny základ, ktorý je i náležite zdôvodnený (napr. nezavinenie väzby navrhovateľom; či rozhodujúci význam výsledku trestného konania/stíhania - oslobodenia spod obžaloby).

Pre úplnosť krajský súd dodáva, že ani prípadnými nepresnosťami v označení odporcu nedošlo k odňatiu mu práva konať pred súdom. Odporca, v zastúpení orgánu konajúceho v jeho mene, totiž v dôsledku nepresného označenia nebol vylúčený z vykonania žiadneho procesného úkonu, ktorý by mu inak patril. Naproti tomu je dôvodnou námietka odporcu o nedôslednej aplikácii § 151 ods. 1, 2 O.s.p.; nep priznanie náhrady trov pre ich nevyčíslenie v zmysle označeného zákonného ustanovenia prichádza do úvahy, len ak náhrada trov konania bola dotknutému účastníkovi priznaná; čo však nie je prípad v súdnej veci.

Toto rozhodnutie odvolacieho súdu bolo prijaté hlasovaním v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.